

מסורת הש"ס

(א) וְסוֹדֵרְךָ קִיּוֹלָה (ב) וְזֵלֶל
אֵלָּה (ג) וְכִי־לֹא לְחִמְתִּימִיחֵה
(ד) וְקִדְוִשֵׁן לֵזֶל (ה) וְכִפְּי
לִמְחֵה (ו) וְזֵלֶל רַבָּה
(ז) וְכִסְמֵרֵם שִׁלְמִנִי כִמְזִי לֹא
כִלְלִי־הָ (ח) וְזֵלֶל רַבָּה
(ט) וְנִדָּה נָכַל וְכִסְמֵרֵם
רַבָּה (י) פֶּרֶר תּוֹסֵף פֶּרֶר חֵל
דִּי־הָ מִמֶּנּוּ

הגהות הב"ח

(ב) גמ' אחר רבנ' אהי' נאשריטמ' לא אשהכל אברהם אפר' בדידיה מיל' ותיבת עפר' לטומיה דלוי' נמח' (ג) ד"ה ליה לטפ' קפיה על פיה בלומד למקור: (א) ד"ה לטפ' וסי' שכת' להם יתהיר: (ד) ד"ה בראת יד תורה מלפ' מיל' ותיבת הן נמח':

מוסף רש"י

ח"ו מינשי ליה
לרחמנותיה דאברהם, די
שלא יהא נשחא לפני אליהו
וזכור של אברהם (וי' א א.)
בספונדא, סחיה דר נפשו
(קדשו'ן לה. וס' בספונדא).
מן הסעודה. כלומר השמר
הרעל את שיקר תשובה וזה
(כ"ז)

רבינו גרשום

מִן הַעוֹלָם הַבֶּה. שְׁלֹאֲתוּ
וְכִפּ תִּלְוִשְׁתִּי אֶת רִעְתִּי
כִּי יִדְרִי מִן הַיָּד שֶׁנִּי וְהָיָה
כִּי אֶת רִעְתִּי. וְכֵן חָבֵב
לְעוֹלָם אֲבָרָה וְנֹשֶׁה
בְּקִרְתָּךְ צִמְרִי [10]
סִסְתִּיךָן אֲרִיסִי
וְיִסֵּף לִי יִדְרִי: עֲבֹדֹר
הַרְעִימָה. וְכֵן רִעְמִי לֵב
לְעוֹלָם אֶל אֲשֶׁר כֵּלֵב
כִּי הָיָה תִּלְוִשְׁתִּי מִבְּמִסַּת
אֲתָה יֵד שֶׁבִּשְׁבַּע רִמְסִי
לֵב עֲשִׂיהִי לֵב הַדְּרֹחַ: אֲתָה
כֵּלֵב חֲטָא. שֶׁהָיָה מִחֶבֶב
כֵּלֵב לֹכֵן (שֶׁהָיָה הַרְעִימָה
אֶל כֵּלֵב כִּי הַדְּרֹחַ קִרְעָה
לֵב מִיָּה. הַדְּרֹחַ קִרְעָה
לְעוֹלָם שֶׁאֵין אֵין
אֲמַת: וְכֵן דְּרֹחַ כִּי יֵד
אֲרִיסִי. כִּלְמוֹר דִּרְבִּי לִבֹּת
אֵין אֲדָם אֵין הַדְּרֹחַ
לְהוֹמֹת לְשִׁבְעָה לֵב הָיָה
לֵב וְכִבְדֵּךְ שֶׁלֹּא יִסֵּף
עַל אֵין מִדְּרֹחַ: מִיָּה מִבְּבֵב
אֵין אֵין לִבֹּת לֵב שֶׁלֹּא
יֵד: אֵין אֵין אֲתָה חֲפִי.
שֶׁבִּשְׁבַּע מִן חֲפִי אֲתָה
חֲטָא מִבְּבֵב אֲתָה וְנֹשֶׁה
לִבֹּת מִחֶבֶב: כִּרָּא לֵב הַבְּלִיק
נִשְׁנִי. מִבְּבֵב שֶׁלֹּא יֵד
אֵין יִסְקֹב חֲפִי וְהָיָה
אֲדָם: כִּסְחֹדִירִי שֶׁדִּרְבִּי
שִׁיבְחָתָה. שִׁיבְחָה אֵין חֲבִי
נִשְׁנִי לֵב: אֵין שֶׁמִּי
עֲשִׂיהִי. הֵי חֲרָמִים שֶׁ
הָיָה קִרְבֹּת: אֲבִרְחָתָה
כִּלְמוֹ מִיָּה: דְּקִרְבִּי אֲתָה
יֵד: חֲטָא מִן דְּרִעְתִּי. שֶׁבִּשְׁבַּע
אֲתָה מִיָּה: דְּקִרְבִּי אֲתָה.
דְּפֹס מִלֵּךְ שֶׁלֹּא יִסֵּף
עַל אֵין מִדְּרֹחַ: מִיָּה מִבְּבֵב

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

פז.

תורה אור

[illegible]

היום אחד הכי דרשין ליה צמקת שבת (דף כ:): הכי גרסין
 יורד למטה ומחפה את הכריות למטות ועולה למעלה ומרחיב
 שנתנו רשות דכחיב ותסמינינו: **לערו של שטן**. שהחזק לשמור
 מהירו שלא ליטול: **בצבור הרעיהם**. שמתרעם על שהיא עקרה

ממֵעֵין הָעוֹלָם הָבָא יְעוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה כֹּה וַיֹּאמֶר
אֵשׁ אֱלֹהִים וְגו' עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה כֹּה וַיֹּאמֶר כְּשֵׁדִים
שָׁמָּה שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וּפִשְׁטוֹ עַל הַנְּמָלִים וּיְקוּחֹם וְגו'
עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה כֹּה וַיֹּאמֶר בְּנִיךְ וּבְנוֹתֶיךָ אוֹכְלִים
וְשׁוֹתִים יֵין בְּבֵית אֲחֵיהֶם הַכְּבוֹד וְהֵנָּה רֹחַ גְּדוּלָּה
בְּכֹהַם מִעֲבַר הַמְּדַבֵּר וְיֵנָּה בְּאִיבֵק פְּנוֹת הַרִּיב נִגְלָה
עַל הַנְּעָרִים וְגו' וַיֵּקֶם אִיבֹב וַיִּקְרַע אֶת מַעֲיָלוֹ וַיִּגַּן אֶת
רֹאשׁוֹ וְגו' וַיֹּאמֶר עָרֹם יֵצְאֵנִי מִכֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אֲשׁוּב
שְׁמָהּ ה' נָתַן וְה' לָקַח יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ כָּכָל זֹאת
לֹא חָטָא אִיבֹב וְלֹא נָתַן תַּפְלָה לְאֱלֹהִים יְיָהִי הַיּוֹם
וַיּוֹבִיאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְצַב וְגו' וַיֹּאמֶר ה' אֵל
הַשָּׁמַיִם אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיֵּעַן הַשָּׁמַיִם אֶת ה' וַיֹּאמֶר מִשּׁוֹם
בְּאִיבִי [וְגו'] אָמַר לִפְנֵי רִכְשֵׁי שְׁטֵתִי כָּכָל הָעוֹלָם וְלֹא
מִצְאֵנִי כַּעֲבֹךְ אֲבִרְהָם שְׂאֲמַרְתָּ לוֹ יְקֹם הַתְּהֵלֶךְ

בִּקֵּשׁ לִקְבֹּר שָׂרָה לֹא מָצָא מָקוֹם לִקְבֹּרָהה וְגו'
לִבְךָ אֶל עֲבָדֵי אֵיזֵב כִּי אֵין כְּמוֹהוּ בְּאֶרֶץ וְגו'
רַבִּי יוֹהָנָן אֵלְמָלָא מִקְרָא כְּתוּב אִי אִפְשָׁר לְאֹמְרוּ
הָ עוֹלָה וּמִרְגִּזוֹ נֹטֵל רִשׁוֹת נֹטֵל נִשְׁמָה יוֹעֵן הַשֶּׁמֶן
פִּשְׁו אֹלָם שֶׁלַח זָא יֶדְךָ וְגַע אֶל עֲצָמוֹ וְאֵל בִּשְׂרוֹ אִם
אֵת נִפְשׁוֹ שְׁמוֹר יִצְאָה הַשֶּׁמֶן מֵאֵת פִּי ה' וְיָךְ אֵת אֵיזֵב
בִּזְמַל לִעֲבֹד שְׁאֵמֵר לֹו רַבּוֹ בְּכוֹר הַבֵּית וְשְׁמוֹר אֵת
הַזֶּה הוּא שֶׁשֶּׁן דְּכָתִיב יִצְאָה הַשֶּׁמֶן מֵאֵת פִּי ה' הוּא
קֵץ אֵת נִפְשׁוֹ שְׁמוֹר) [יֶרֶק אֵלָיו אֶל תִּשְׁלַח יֶדְךָ] הוּא
מֵאֵת בְּדִידֵיהִ קִיּוֹמָא א"ר לֹוי שֶׁשֶּׁן וּפְנִינָה לְשֵׁם שְׁמִים
הָ בְּתֵר אֵיזֵב אִמֵּר חֵם וְשִׁלּוֹם מִינְשֵׁי לִיה ¹⁰לְהַרְמִנּוּתִיהָ
וְהַרְעִימָהּ דְּרִשְׁהָ רַב אַחָא בְרִי יַעֲקֹב בְּפֻמְוִיָּא אֵתָא
תַּתִּיו אִמֵּר רַבָּא כִּשְׁפָתִיו לֹא חֲמָא כִּלְכוֹ חֲמָא מֵאִי
אִיפּוֹ מִי הוּא אִמֵּר רַבָּא בִּקֵּשׁ אֵיזֵב לְהַפּוֹךְ קַעְרָה עַל
סִי כְּתָנָיָא אֶרֶץ תִּנְהַנְה בִּיד רִשְׁעֵי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אֹמֵר
עַל דְּבִר אֵיזֵב אֵלָא כִּלְפֵי שֶׁשֶּׁן ¹¹עַל דְּרַתְרֵךְ כִּי
לִפְטוֹר אֵת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵו מִן הָדִין אִמֵּר לִפְנֵי
חֲמוֹר פִּרְסוֹתָיו קְלוֹטוֹת בְּרָאֵת גֵּן עֶדֶן בְּרָאֵת גִּיהֶנָּם
אֶהְרֹו לִיה חֲבֵרִיה [דְּאִיּוֹב] ¹²אָף אֵתָה תִּפֵּר יִרְאֵה
הָרַע ¹³בְּרָא לֹו תוֹרָה תְּבַלִּין דְּרִשׁ רַבָּא מֵאִי דְּכָתִיב
אֹמֵר עַלִי תָבֵא מִלְמַד שְׁהִיה נֹזֵל שָׂרָה מִיתוּמִים
וְהוּא ¹⁴(אֵיכָא) אֵלְמָנָה דְּלֹא הוּוֹ נִסְבִּי לֵה הוּוֹ אֹזִיל שְׂדֵה
וְהוֹתִי כְּמֹאזִנִים יִשְׂאוּ יַחַד אִמֵּר ¹⁵רַב עֲפֵרָא לְפֻמְוִיָּה
שֶׁת יָדוֹ עַל שְׁנֵי אִמֵּר ¹⁶רַב עֲפֵרָא לְפֻמְוִיָּה דְּאִיּוֹב
מֵתָה אֶחָבוֹנוֹן עַל בְּתוּלָה אִמֵּר רַבָּא ¹⁷(אֵ) עֲפֵרָא לְפֻמְוִיָּה
תִּתְּכַל דְּכָתִיב ¹⁸יִהְיֶה נָא יָדַעְתִּי כִי אִשָּׁה יִפֵּת מֵרָאָה
כֶּךָ כֵּן יוֹרֵד שְׂאוּל לֹא יַעֲלֶה אִמֵּר רַבָּא מִכָּאֵן שְׁכַפֵּר
פִּצְעֵי חֲנָם ¹⁹אִמֵּר רַבָּה אֵיזֵב בִּסְעָרָה חֶרֶף וּבִסְעָרָה
אִמֵּר לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם שְׁמָא רוּחַ סַעָרָה
הַשִּׁיבֵהוּ דְּכָתִיב ²⁰יִוֵּעֵן ה' אֵת אֵיזֵב מִן הַסַּעָרָה
וְגו' אִמֵּר לֹו הִרְבָּה נִימִין בְּרָאֵתִי כְּאֵדָם וְכֵל נִימָא
תִּים יִגְזָקוֹת מְגוּמָא אַחַת שְׂאֵלְמִלִי שְׁתִּים יִגְזָקוֹת
מֵאֵל לְגוּמָא לֹא נִתְחַלְף לִי בֵּין אֵיזֵב לְאִיּוֹב נִתְחַלְףִי
בְּרָאֵתִי בְּעֵבִים וְכֵל טִיפָה וְטִיפָה בְּרָאֵתִי לֵה
יִצְאוֹת מִדְּפּוֹם אַחַד שְׂאֵלְמִלִי שְׁתֵּי טִיפִין יִצְאוֹת
יִרְאֵה פִירוֹת בֵּין טִיפָה לְטִיפָה לֹא נִתְחַלְף לִי
וְעֵלָה לִישָׁנָא דְּדִפּוֹם הִיא אִמֵּר רַבָּה בְרִי שִׁילָא
לְחִזּוֹ קוֹלוֹת הִרְבָּה קוֹלוֹת בְּרָאֵתִי בְּעֵבִים וְכֵל
יְהוֹ שְׁתֵּי קוֹלוֹת יִצְאוֹת מִשְׁבִּיל אַחַד שְׂאֵלְמִלִי
עוֹלָם בֵּין קוֹל לְקוֹל לֹא נִתְחַלְף לִי בֵּין אֵיזֵב לְאִיּוֹב
תִּשְׁמוֹר יַעֲלֶה זֶו אֲבוּרִית עַל בְּנִיה בִּשְׁעָה שְׁכוּרַעַת
לְלֶחֶת

מעין העולם הכא. כדכתיב (יחזקאל) הרה חולדת יחדו הריין וכלי
בכחמיסא מנא יורד ומתפשט ושכול ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה.]
ואת חמת המלך בהשטתו נוטל ממנו רשות להרוג את החוטא מבין
אלה נפש ארוב שלח מלא: אלא בדרייס קיימא. ליעול אל הנפש
ותתפלל: לפסוק קערה על פיה. (ו) לעקור כל כבוד שחירף
ויגיד: לפסוק את כל בטונס כולו. מדתו של הקד"ה לומר ששטון
הוא עם הקד"ה שגרא (ו) יאה"ר והכי קאמר על דעתך כי לא ארשע
את ה"ה חסן אל הייתי רשע: בראש שור בפרסום בדוקים
ותחמור בפרסום קטועים. את זה טהרת ואת זה טמאת הכל בל על
ידך אתה בראת בו סימני הטומאה: בראש נדיקים. ע"י יר טוב:
בראש רשעים. על ידי יר הרע לפיכך אין יניול מידך כי מי
יעבד אנוסין את החוטאים: אלא לו טורס. (ו) הן תבלין
שאיא בטמלת את ההרואי עבירה בדאמר בעלמא (קדושין)
דף (ז) אם פגע בך מנוול זה משכחו לנזי המדרש אם אכן
היה נימוח כ"י הלכן לאו אנוסין ניהוו שהרי יוכלין להגיל עמלן:
בראש אונס. שהיה כפור שיהיה אונס את שדאי: שדי שמיס
ועליוס. אומר שיהי קרובותו או מדרב בה להשליח: שדראס
כלפי שמיא. מדבר לפני השכינה כאדם המתחננת לחייו בל וגשקול
מי חייב לחייו: מן הסערה. לשון שיער כדקמי הרבה נימן
בראש אונס: מעשטסום את הארץ. עושות את הארץ כטיט:
דרקון

בארץ לארצה ולרחבה כי לך אחתנה¹⁶ ובשעה
הרהר אחר מדותיך ויאמר ה' אל השמן השמת
ועודנו מחזיק בתומתו ותסיתני בו לכלעו חנם אמר
כאדם שמשיתין אותו וניסת במתניתא תנא יורד ומתע
את ה' ויאמר עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד
לא¹⁷ (על) פניך יברכך ויאמר ה' אל השמן הוה בידך אף
וגו' אמר רבי יצחק קשה צערו של שטן יותר משל א
נה אמר ר"ל הוא שטן הוא יצר הרע עור מלאך א
יצר הרע כתיב התם¹⁸ רק רע כל היום וכתיב הכא (ו)
מלאך המות דכתיב (רק)¹⁹ [אך] את נפשו שמור אל
נתכונו שטן כיון דחזיא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעת
דאברהם פנינה דכתיב²⁰ וכעסותה צרתה גם כעס בעב
שטן נשקיה לכרעיה²¹ בכל זאת לא חטא איוב בשש
קאמר²² ארץ נתנה ביד רשע פני שופטיה יכסה אם לא
פיה אמר ליה אביי לא דבר איוב אלא כנגד השש
בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר לו רבי יהוש
לא ארשע ואין מידך מצייל אמר רבא בקש איוב
רבנו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות בראת
בראת צדיקים בראת רשעים מי מעכב על ירך ומאי
ותגרע שיחה לפני אל ברא הקדוש ברוך הוא יצר
ברכת אובר עלי תבא ולב אלמנה ארנין ברכת
ומשביחה ומחזירה להן ולב אלמנה ארנין דכל היכא ד
שמייה עילויה והוו אטו נסבי לה²³ לו שכול ישקל כע
דמיון חברותא כפי שמיא²⁴ לו יש בינינו מוכיח
כלום יש עבר שמוכיח את רבו²⁵ בבית חברי לעיני
דאיוב איהו באחרניתא אברהם אפילו בדריה לא א
את מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה²⁶ כלה ענן ויי
איוב בתחית המתים²⁷ אשר בשערה ישופני והרבה
השיבוהו בסערה חרף דכתיב אשר בשערה ישופני
עברה לפניך ונתחלף לך בין איוב לאיוב בסערה
ויאמר [וגו']²⁸ אור נא כנבר חלצץ אשאלך והודיי
ונימא בראתי לה גומא בפני עצמה שלא יהו ג
מגומא אחת מחשיכות מאור עיניו של אדם בין ג
לי²⁹ ²² מ' פלג לשטף תעלה [וגו'] הרבה מ'פין
דפוס בפני עצמה כדי שלא יהו שתי מ'פין יו
מדפוס אחד משמשות את הארץ ואינה מא
בין איוב לאיוב נתחלף לי מאי משמע דהאי
דכתיב³⁰ ויעש תעלה כבית סאתים זרע ודרך
קול וקול בראתי לו שכול בפני עצמו כדי שלא
שתי קולות יוצאות משביל אחד מחריבין את כל ה
נתחלף לי³¹ ה'ידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות

18 אשר בשערה תשמיני הדיכר פניו נתבן איוב טו י20 ויגן י21 את איוב מן הסערה ויאמר איוב לה א21 אך לא כגבר הלצין ואשאלך ודדיענא אבוי לה י22 מ22
19 ויבנה את המבטח מחוץ כשני י23 וישע תעלה ביתו פאתו וצד סוכה למגרתו מלפניו א י24 כל י24 ודעתו עת לדה יעלי שלע חלל אילות חשמה אבוי לה ט
20 כלם קצו וילך מן יורד שאלו לא יעלה איוב וט
21 מלך לשמן תעלה ודרד לחם מלות איוב לה ט